

Jårdi

Nyhetsbrev för dig som är intresserad av landsbygdsutveckling - Länsstyrelsen i Gotlands län - Nr 3 2016

Mer service
och fritid

NYA

jobb på landsbygden

**Attraktiv
landsbygd**

- möjligheter i landsbygdsprogrammet

Betaltjänster

till rimliga priser

Foto: Mostphotos

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Länsstyrelsen arbetar för att EU:s och Sveriges jordbruks- och landsbygdspolitik ska få genomslag på Gotland. Det handlar om lantbrukets konkurrenskraft med en hållbar miljö som grund. Animalieproduktionen ska bygga på god djurvälstånd. Den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena i odlingslandskapet ska bevaras och förstärkas samt ses som en resurs för Gotlands utveckling.

Landsbygden ska vara attraktiv, med god infrastruktur och service, som gör det möjligt att leva och verka där, oavsett kön, ålder och etnicitet.

Jårdi är ett nyhetsbrev som tar upp aktuella frågor inom landsbygdsenhetens områden. Vår målgrupp är alla som är intresserade av landsbygdens utveckling.

Landsbygdsprogrammet innehåller olika möjligheter att få hjälp till finansiering av insatser som annars kanske inte blir gjorda eller inte blir gjorda just nu.

Det här numret av Jårdi har tema landsbygdsutveckling och i synnerhet landsbygdsprogrammet. Vad har pengar hittills gått till? Vad finns det för möjligheter att söka företagsstöd eller projektstöd? Vad är viktigt att tänka på inför ansökan om stöd och ansökan om utbetalning?

Numret handlar också om betaltjänster och om den nya mat- och livsmedelsstrategin för Gotland.

Titel: Jårdi. Temanummer 2016:3
Utgiven av: Länsstyrelsen i Gotlands län, landsbygdsenheten
Ansvarig utgivare: Kjell Norman
Redaktör: Gunilla Lexell
Foto | framsida: Mostphotos
Foto | inlaga: Anges i anslutning till bild
Foto | baksida: Gunilla Lexell
Tryckår: 2016
Tryckeri: Länsstyrelsen i Gotlands län, Visby

Nyhetsbrevet finns att hämta i PDF-format på
Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/gotland

Innehåll

Landsbygdsprogrammet bidrar till utvecklingen av den gotländska landsbygden	3
Bra att tänka på om du vill söka stöd ur landsbygdsprogrammet	4
Lägesrapport - ansökningar i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet	5
Bra att tänka på när du söker utbetalning	7
Kompetensutveckling och rådgivning under 2017	8
Service på landsbygden - pengar att söka och rådgivning att få	10
Projektstöd och företagsstöd - hur hittar jag rätt kanal?	11

92 möjligheter får hela Gotland att växa	12
Att ansöka om stöd i landsbygdsprogrammet - en bra möjlighet	13
Alla ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser	14
Nya mynt och sedlar	14
Varierande satsningar har fått stöd från landsbygdsprogrammet	15
Den Regionala Handlingsplanen - vilka är möjligheterna?	16
Så ska Gotland bli en ännu starkare matregion!	17
Ny lag om krav på funktionstest!	19
Utbetalningar av jordbrukarstöden - detta är på gång	19

Landsbygdsprogrammet bidrar till utvecklingen av den gotländska landsbygden

Ett hållbart samhälle är beroende av att både stad och landsbygd utvecklas och har förutsättningar att bidra utifrån de resurser och strukturer som finns där. Landsbygden har många nödvändiga resurser att erbjuda, några når oss i form av livsmedel eller förnybar energi. Natur- och kulturmiljön är värdefull på många sätt, inte minst som en viktig plats för rekreation och avkoppling.

Det här numret av Jårdi vill visa hur Länsstyrelsen på olika sätt bidrar till utvecklingen på Gotlands landsbygd, där motorn är de många företagare, entreprenörer och ideella krafter som varje dag arbetar med att driva och utveckla sina företag och socknar.

För att landsbygden ska vara attraktiv som boende och livsmiljö så är tillgången till kommersiell och social service viktig. Det kan röra sig om tillgång till affärer och sjukvård men också att det finns mötesplatser där människor kan träffas för att gemensamt hitta lösningar på de utmaningar som finns.

I det arbetet spelar t.ex. de lokala utvecklingsbolagen en viktig roll. Utvecklingsbolagen finns runt om på den gotländska landsbygden och arbetar tillsammans med många andra organisationer som t.ex. hembygdsföreningar och idrottsföreningar med att utifrån sina förutsättningar hitta lösningar för att göra sin del av landsbygden attraktiv att bo och leva på.

Ett viktigt verktyg i detta arbete är landsbygdsprogrammet där det under perioden 2014-2020 finns cirka 100 miljoner kr för stöd till dem som vill bidra på något sätt till utvecklingen av den gotländska landsbygden och därmed utvecklingen av hela Gotland. Det kan röra sig om investeringsstöd till en satsning i ett landsbygdsföretag, såväl lantbruk som andra branscher. Det kan även handla om stöd för att utveckla landsbygdsbutikerna för kunna behålla den och erbjuda en samlad servicelösning med t.ex. möjlighet att ta ut och sätta in kontanter. I programmet finns även möjlighet att ge föreningar stöd till olika investeringar.

Jag hoppas att du finner innehållet i det här numret av Jårdi intressant och har du några frågor eller synpunkter på vår verksamhet så hör gärna av dig till mig eller någon av medarbetarna på landsbygdsenheten.

Jag vill även passa på att påminna om inspirationsdagen 92 möjligheter som hålls på Wisby Strand den 17 januari. Vi har 92 socknar och därmed 92 möjligheter att lyckas!

Kjell Norman

Enhetschef landsbygdsenheten

Nu byter Jårdi utseende!

Vad tycker du om det? Och vad tycker du om innehållet?

Hör gärna av dig med synpunkter eller tips till:

Gunilla Lexell

gunilla.lexell@lansstyrelsen.se

Tfn: 010-223 92 61.

Under 2017 inför vi en digital nyhetsförmedling som du kommer att kunna läsa mer om längre fram på vår hemsida.

Bra att tänka på om du vill söka stöd från landsbygdsprogrammet

Under hösten 2015 kom *landsbygdsprogrammet 2014-2020* igång fullt ut eftersom det då gick att komma in med ansökningar om stöd inom samtliga typer av företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. Glädjande nog är ni många ute på den gotländska landsbygden som har idéer om hur ni vill utveckla era företag eller er hembygd.

Det som är nytt för denna programperiod är att samtliga ansökningar bedöms utifrån nationellt framtagna urvalskriterier. Titta gärna i den Regionala Handlingsplanen för Gotlands län för att se vilka kriterier som bedöms i respektive åtgärd och vad som faktiskt kan öka dina chanser att få högre poäng och därför också öka chansen att få beviljat stöd.

Varje ansökan poängbedöms utifrån urvalskriterierna. För att din ansökan ska vara aktuell för stöd måste den i bedömningen komma upp i minst 200 poäng. I vissa åtgärder kan ännu högre poäng behövas. Vad som gäller för respektive åtgärd framgår i den Regionala Handlingsplanen.

Foto: Mostphotos

Att tänka på i samband med ansökan om stöd

Kom ihåg att alltid komma in med din ansökan om stöd till Länsstyrelsen innan du börjar dra på dig kostnader. Detta eftersom det endast är de kostnader som uppkommer efter att du kommit in med din ansökan som är stödberättigande. Gäller din ansökan en miljöinvestering är dock kostnaderna stödberättigande först från och med den dag då du får ditt beslut om stöd eller tidigare om du erhållit ett skriftligt startbesked från Länsstyrelsen.

Ansökan görs via Jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se. Om det är ett bolag eller en förening som söker stödet eller om du får hjälp med ansökan av en konsult, behöver en fullmakt skickas in till Jordbruksverket innan ansökan kan göras i systemet. Fullmakten gör att den som loggar in på Jordbruksverkets hemsida kan göra ansökan i företagets, bolagets eller föreningens namn. Kom ihåg att fullmakten måste skrivas under av behörig firmatecknare. Om ni är flera som tecknar firman i förening måste samtliga personer underteckna fullmakten.

Samtliga kostnader som tas upp i ansökan ska vara rimliga och det ligger på dig som sökande att visa att det är så. Detta kan t.ex. göras genom att visa likvärdiga offerter från minst två olika företag för varje kostnadspost. Det måste dock inte alltid vara offerter, utan det kan också visas genom prisuppgifter.

I samband med handläggningen av ansökan kommer Länsstyrelsen att göra en bedömning av kreditvärdigheten för ditt företag eller din förening. Detta för att kunna avgöra att ni som sökande har möjlighet att genomföra insatsen och att insatsen ska kunna komma till nytta under längre sikt. När det är företag som är sökande kommer en kreditupplysning att göras. När det gäller föreningar görs bedömning av kreditvärdigheten på annat sätt. Detta gäller dock inte om du söker stöd för miljöinvesteringar, såsom våtmarker eller engångsröjning av betesmark.

Karin Duckarve

Foto: Mostphotos

Lägesrapport – ansökningar i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet

I några av stöden i landsbygdsprogrammet 2014-2020 och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 är alla medel redan förbrukade! Det är positivt för Gotland att så många bra satsningar har kunnat stödjas. Ännu finns det pengar kvar i de flesta av åtgärderna. Här nedan följer en lägesrapport så att ni kan se hur läget är just nu för de olika åtgärderna inom programmet.

Vi vet inte i dagsläget om, och i så fall när, vi kommer att få nya medel tilldelade till Gotland för dessa åtgärder.

Åtgärder där pengarna är uppbokade

När vi beviljar ett stöd bokas pengarna upp tills den sökande ansöker om utbetalning. När vi ser på vad som nu är uppbokat så finns det inget eller litet utrymme kvar i några av de åtgärder som ligger inom landsbygdsprogrammet. För nedanstående åtgärder är pengarna helt förbrukade/uppbokade. Det går fortfarande att ansöka om stöd i systemet för dessa åtgärder, men vi kommer inte att handlägga några nya ärenden förrän vi eventuellt får oss tilldelade mer pengar för det aktuella stödet.

Detta gäller följande åtgärder:

- Startstöd
- Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader
- Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Eftersom ansökan om startstöd måste komma in efter att ett övertagande eller uppstart av nytt företag har skett och senast sex månader efter uppstarten måste en ansökan om stöd sändas in inom denna tid. Vi uppmanar därför den som övertar eller nystartar ett jordbruks- eller trädgårdsföretag, och som uppfyller stöd villkoren, att sända in en ansökan även om pengarna just nu är uppbokade. Om det framöver tillförs nya medel till Gotland finns då en möjlighet att få stöd beviljat. Ansökningarna kommer i så fall att handläggas i den ordning ansökan om stöd kommit in. Vi kommer inte att handlägga några nya ansökningar om startstöd förrän vi vet om det finns några pengar att fatta beslut om.

Åtgärder där pengarna börjar vara uppbokade och nästan är slut

Dessa åtgärder går att söka eftersom det finns en del pengar kvar. De pengar som finns tilldelade kommer troligen inte att räcka hela programperioden om inga nya medel tilldelas Gotland framöver.

Detta gäller följande åtgärder:

- Investeringsstöd till förnybar energi
- Förädlingsstöd för att skapa nya jobb
- Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur
- Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt turistinformation

Foto: Mostphotos

Åtgärder där det för närvarande finns pengar kvar

Dessa åtgärder går att söka eftersom det i dagsläget finns pengar kvar.

Detta gäller följande åtgärder:

- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsföretag
- Investeringsstöd för att skapa nya jobb
- Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag
- Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag
- Investeringar i kommersiell service (ingår i åtgärden Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden)
- Stöd till utveckling av natur och kulturmiljö
- Miljöinvestering för att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- Miljöinvestering för att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- Miljöinvestering för engångsröjning av betesmark
- Miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken
- Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb
- Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan

När det gäller investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdsföretag har det kommit in många ansökningar som beviljats stöd, men det finns ännu relativt mycket pengar kvar eftersom det är den åtgärd där vi på Gotland fått den största kassan av alla åtgärderna.

Stöd inom havs- och fiskeriprogrammet

Stöden inom havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 har nu börjat handläggas. Länsstyrelserna handlägger dessa ansökningar och avropar medel från Jordbruksverket som i sin tur fördelar ut medel till länsstyrelserna. Länsstyrelserna fattar därefter beslut om stöd och hanterar utbetalningarna.

Det finns ett 25-tal olika åtgärder att söka inom havs- och fiskeriprogrammet. Eftersom länen inte har tilldelats egna medel har Länsstyrelsen inte kontroll över hur mycket medel som finns tillgängliga i respektive åtgärd. Det enda vi vet i dagsläget är att hela landets tilldelade budget för ”Investeringsstöd som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk” redan är förbrukad.

Du kan hitta aktuell information om de olika landsbygdsstöden och havs- fiskestöden på Länsstyrelsens hemsida. Där hittar du också den Regionala Handlingsplanen som beskriver de olika stöden och hur prioriteringen mellan inkomna ansökningar kommer att göras.

Mer information kan du även hitta på Jordbruksverkets hemsida. Där finns även den nationella handlingsplanen ”Havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020” där det går att läsa mer om de olika fiskestöden och hur de prioriteras genom olika urvalskriterier.

Kjell Genitz

Bra att tänka på när du söker utbetalning

I september skickade vi de första ärendena för delutbetalning till Jordbruksverket som ser till att betala ut pengarna efter Länsstyrelsens beslut om utbetalning. Ännu kan vi inte göra någon slututbetalning och vet inte när vi kommer att kunna göra detta, men det kommer inte att bli på den här sidan om årsskiftet. Det är ändå viktigt att du håller koll på slutdatum för stödet. Ansökan om slututbetalning måste komma in senast det datum som är slutdatum, annars måste en förlängning begäras. Tänk på att begäran om komplettering måste vara inkommen till Länsstyrelsen senast ditt slutdatum.

Saker som du behöver tänka på innan du skickar in din ansökan om utbetalning:

- Ansökan om utbetalning skickar du in via Mina Sidor på Jordbruksverkets hemsida. Fakturor, betalbevis och utdrag ur bokföringen ska skickas, sorterade var för sig, för inskanning till Länsstyrelsen Gotlands län, FE 24, 956 85 ÖVERKALIX. Efter årsskiftet blir det en ny adress, information om detta kommer att finnas på vår hemsida.

- Kostnaderna ska särredovisas och utdrag från bokföringen som visar detta ska skickas med ansökan.
- Fakturamottagaren måste vara densamma som stödmottagaren för att kostnaden ska godkännas.
- På de betalbevis du skickar in ska det framgå mottagande bank- och postgironummer och att betalningen är genomförd.
- Skicka med alla underlag till fakturorna så som specifikationer, offerter och följesedlar.
- Har du en hemsida ska du ha lagt upp EU-loggan och information på hemsidan om att du fått stöd.
- Är det aktuellt med skylt ska den sitta uppsatt i anslutning till investeringen. Skylten skickas till dig per post efter att du fått ditt beslut om stöd.

Malin Wiginder

Foto: Mostphotos

Kompetensutveckling och rådgivning under 2017

Med hjälp av pengar från landsbygdsprogrammet har det genomförts och kommer att genomföras kompetensutveckling i form av kurser, samt rådgivning för enskilda företagare, inom områdena Ekologisk produktion, Greppa Näringen, Ett rikt odlingslandskap, Kommersiell service samt insatser som skapar Nya jobb på landsbygden. Målet är att insatserna ska bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Hur hittar

jag kurserna och anmäler mig?

Information om kompetensutvecklingen som du kan delta i kommer bland annat att finnas i kurskatalogen Ping Pong. Du hittar den på:

<https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog>. Där läggs alla kurser upp som genomförs med finansiering från landsbygdsprogrammet. För att hitta de kurser som finns på Gotland skriver du "Gotland" i sökfältet. För att kunna anmäla dig till kurser behöver du skapa ett konto hos Ping Pong.

Greppa Näringen – miljö och ekonomi

Greppa Näringen är Sveriges enskilt största projekt för klimat och miljö som bygger på frivilligt deltagande. Det är ett samarbete mellan LRF, länsstyrelserna och Jordbruksverket som startades 2001 efter initiativ från LRF. Lantbrukare genomför miljöåtgärder och projektet är ett framgångsrikt alternativ och komplement till andra styrmedel för att bland annat nå miljömålen *Ingen övergödning*, *Begränsad klimatpåverkan* och *En giftfri miljö*.

Miljöåtgärder och bättre ekonomi ofta går hand i hand inom Greppa Näringen eftersom mycket handlar om effektivisering och förbättrat utnyttjande. Exempelvis om kväveöverskottet minskas på

ett visst fält, minskas inte bara växtnärläckaget utan även lustgasavgången och därmed klimatpåverkan. Ett annat exempel är att du får ut mer mjölk eller kött per djurets levnadsdag eftersom det går åt mindre foder vilket såklart är bra för växtnärläckaget och ekonomin men även för klimatet eftersom det kommer mindre metan från djuren totalt sett.

Du kan delta på kurser, studiebesök och fältvandringar. Du kan också bli medlem. Ett slags medlemskap är informationsmedlem, då får du nyhetsbrev från Greppa Näringen på Gotland samt Greppa Näringen centralt. Som informationsmedlem för du också inloggning så att du kan göra en egen växtnärläcksbalans. Har du lite mindre areal mark men som skulle kunna passa för en våtmark, kan du bli våtmarksmedlem och få en våtmarksrådgivning. Du kan också bli rådgivningsmedlem och få tillgång till sex gratisrådgivningar inom olika ämnen. Vissa prioriteringar av rådgivningarna görs och just nu kan djurgårdar med mer än 25 djurenheter få rådgivningar som syftar till att helt eller delvis minska klimatpåverkan. Har du över 50 hektar varav en del ligger inom vattenskyddsområden, kan du få växtskyddsrådgivning. Har du ett lantbruksföretag med specialodlingar eller mer än 50 ha mark och som ligger inom Snoderåns, Näsåns, Västra eller Södra Gotlands vattenrådsområden samt mark som rinner ut i Lausviken kan du få rådgivning som bland annat är kopplad till att minska växtnärläcksförlusterna.

Allt deltagande är viktigt inte bara för dig personligen utan även för hela lantbrukssverige, eftersom Greppa Näringen är ett bra sätt att visa på hur lantbruket arbetar med miljöfrågorna.

Foto: Mostphotos

Rådgivning

För tillfället utför följande företag eller organisationer rådgivning.

Hushållningssällskapet Gotland, Birgitta Kallings
070-77 57 632

Leif Karlsson, Leif Karlsson 070-57 37 704

LRF Konsult, Stefan Nypelius 0498-20 67 64

Länsstyrelsen i Gotlands län, Linda Larsson
010-223 92 57

VÄXA Sverige, Cecilia Palmén 010-47 10 783

Inom varje organisation kan det finnas flera rådgivare som utför rådgivning.

Har du några frågor eller idéer? Kontakta något rådgivningsföretag eller Linda Larsson.

Linda Larsson

Ekologisk produktion – en utmaning med lönsamhet

Efterfrågan på ekologiska produkter blomstrar. Försäljningen har aldrig varit så stor som den är idag, och den fortsätter öka. Samtidigt hämmar brist på råvara den fortsatta ökningen, vilket är ett stort problem. Hur ser marknaden ut för just dig? Hur ser det ut på Gotland? Vilken typ av produktion som är mest lönsam för just dig är viktigt att ta reda på innan omläggning. Kanske är det mest lönsamt att sälja konventionellt direkt till konsument? Ta reda på dina möjligheter.

I och med behovet av fler och mer ekologiska produkter har Ekologisk lantbrukarna tillsammans med handeln skapat <http://blikobonde.nu/>. Där kan du få vidare information, inspiration och praktiska tips om hur du går tillväga om du vill satsa på ekologisk produktion.

Kompetensutveckling inom ekologisk produktion

Under hösten 2016 har det genomförts inspirationsträffar inom ekologisk produktion. Syftet har varit att inspirera och utbilda lantbrukare till ökad ekologisk produktion. Efter genomförda inspirationsträffar ska underlag finnas som beskriver vilken kompetensutveckling de ekologiska producenterna på Gotland efterfrågar. Arrangör är Gotland Grönt

Foto: Scandinav Bildbyrå

Centrum AB i samarbete med bl.a. Hushållningssällskapet på Gotland, Gotlands Ekologiska odlare samt lokala producenter inom ekologisk produktion.

Under 2017 kommer nya möjligheter att finnas till kompetensutveckling inom ekologisk produktion. Håll utkik på Ping Pong för mer information.

Rådgivning inom ekologisk produktion

Under hösten 2016 samt hela 2017 finns möjlighet att ta del av rådgivning inom ekologisk produktion. Målgruppen för rådgivningen är lantbruksföretag på Gotland där det finns planer på att ställa om till ekologisk produktion eller företag som under eller efter omställning behöver råd i specifika frågor. Hushållningssällskaper med underkonsulter genomför rådgivningen. För mer information, kontakta Birgitta Kallings på 070-77 57 632.

Caroline Gränefjord

Foto: Mostphotos

Service på landsbygden - pengar att söka och rådgivning att få

En del av landsbygdsprogrammet innehåller finansieringsmöjligheter för att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan bl.a. handla om att behålla eller utöka kommersiell och viss offentlig service.

Investeringsstöd till butiker och drivmedelsstationer på landsbygden

Vilken service saknas i din bygd? Hur skulle din vardag bli enklare som boende på landsbygden? Nu finns det medel att söka för att behålla och utöka den lokala servicen i dagligvarubutiker och drivmedelsstationer på Gotland.

Syftet med stödet är att upprätthålla och utveckla lokal service för dem som bor, verkar på och besöker landsbygden. Stödet är ett investeringsstöd.

Prioriterat på Gotland är satsningar i befintliga dagligvarubutiker och drivmedelsstationer enligt kartläggningen i ”Regionalt Serviceprogram 2014 – 2018” där:

- avståndet till närmaste serviceställe överstiger 12 kilometer
- lönsamheten är låg och möjligheten till självfinansiering är låg
- insatsen minskar energiåtgången i verksamheten

Rådgivning inom kommersiell service

Under 2017 kommer du som driver en dagligvarubutik eller drivmedelsstation på landsbygden ges möjlighet att få rådgivning genom landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen jobbar i dagsläget med att ta in önskemål och utreda vilka behov som finns hos dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

Mindre än halva priset.

Syftet med rådgivning inom kommersiell service är att ge stöd på vägen mot en hållbar utveckling. Rådgivningen är subventionerad så du betalar bara 30 procent av kostnaden.

Vårt mål är att du ska få nya kunskaper och att rådgivningen blir till nytta för din verksamhet. Ser du som bedriver service på landsbygden behov av rådgivning inom något område för att utveckla just din verksamhet? Hör av dig till oss.

Caroline Gränefjord

Projektstöd och företagsstöd - hur hittar jag rätt kanal?

Det finns flera aktörer som hanterar pengar som kommer från staten eller från EU, det som går under rubriken offentliga medel. För den som vill söka pengar för att få hjälp att finansiera en företagsinsats eller en projektidé kan det vara svårt att hitta rätt kanal, vart ska jag vända mig?

Tillsammans med Region Gotland, Almi och Leader Gute har vi på Länsstyrelsen flera gånger per år diskussioner om detta. Alla vill vi underlätta ansökningsprocessen och alla vill vi givetvis att de pengar vi har till förfogande används till nytta för Gotland.

I våras gjorde vi därför en gemensam informationsinsats på Gotland Grönt Centrum, där organisationerna översiktligt informerade om de möjligheter till stöd som kan erbjudas. Det var ett välbesökt möte där det också fanns möjlighet att diskutera enskilt.

Vår gemensamma ambition är att utveckla samarbetet så att vi har kunskap kring våra respektive stödmöjligheter och därmed lättare kan slussa den som har frågor till rätt organisation och person. Just nu finns det ovanligt mycket pengar att söka, förutom landsbygds- och havs- och fiskeriprogram-

met som vi på Länsstyrelsen hanterar, finns det pengar hos Leader Gute för lokal utveckling, för insatser för regional tillväxt hos Region Gotland, samt en del intressanta finansieringsalternativ som Almi kan erbjuda.

Så har du funderingar på en investering eller en satsning i ett projekt, tveka inte att höra av dig, frågan är alltid fri.

Du hittar mer information här:

www.lansstyrelsen.se/gotland

Sök på Lantbruk och landsbygd och därefter landsbygdsutveckling

www.gotland.se

Sök under fliken Företagande och arbetsmarknad

www.leadergute.se

www.almi.se/gotland

Gunilla Lexell

Foto: Mostphotos

92 Möjligheter får hela Gotland att växa

Tillväxt Gotland arrangerar för andra året i rad en inspirationsdag med målet att skapa tillväxt på Gotland. Vi har 92 socknar och därmed 92 möjligheter att lyckas! Länsstyrelsen är med och stödjer aktiviteten.

Utifrån forskning vid Internationella Handelshögskolan i Jönköping med slutsatser om vad som driver tillväxt i landsbygdskommuner så föddes idén om en lokal tillväxtdag på Gotland – riktad till alla 92 socknar.

Den 12 januari 2016 gick arrangemanget av stapeln och lockade fler än 300 deltagare med representation över hela ön. Syftet med dagen var att ge kunskap, inspiration och möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan socknarna.

Den 17 januari 2017 är det dags igen!

Dagens fokus är Genomförande. För endast 195 kronor per person får du en heldagsbiljett där fika, lunch och ett intressant program ingår. Platsen är Wisby strand. Boka din biljett på <http://www.92mojligheter.se/program-och-biljetter>.

Caroline Gränefjord

**Tillväxt
Gotland**

Foto: Mostphotos

Att ansöka om stöd i landsbygdsprogrammet – en bra möjlighet

Ibland sägs det att det är krångligt och mycket administration för den som vill söka stöd i landsbygdsprogrammet. Vi har pratat med några som har erfarenheter för att höra vilka tips de vill ge andra som vill göra ansökningar om stöd, bland andra Mona Nylund.

Några av råden handlar om att avsätta tid och resurser och att på ett tidigt stadium ta kontakt med någon av våra handläggare för en diskussion.

Ta hjälp

I många fall behöver Länsstyrelsen underlag som verifierar behov, lönsamhet samt en plan över hur satsningen ska fungera på lång sikt. Av denna anledning kan det vara klokt att ta hjälp av någon som är duktig på att hantera elektroniska system samt har förmågan att sammanställa företagets eller projektets idéer i skrift. Denna person kan vara en del av projektgruppen eller vara någon konsult som står utanför projektet eller företagets satsning.

Mona Nylund - ordförande Tingstäde Hembygdsförening

Tingstäde hembygdsförening fick stöd för att säkra upp belysningen i delar av Polhemsgården samt bygga en ramp för att öka tillgängligheten till skolmuséet. Syftet med projektet var att öka tillgängligheten till Polhemsgården i Tingstäde genom att säkerställa att god belysning finns i vissa lokaler samt att genom bygge av ramp underlätta för att kunna ta sig in till skolmuséet. Syftet var även att säkerställa elförsörjningen och på så sätt öka kapaciteten för att kunna ta emot flera besökare och större grupper.

Länsstyrelsen kontaktar Mona Nylund som är ordförande i Tingstäde hembygdsförening för att lyssna av hur processen kring stöd inom landsbygdsprogrammet upplevdes samt vilka möjligheter stödet har gett föreningen.

Hur fick du information om stödet?

- En styrelsemedlem hade kontakt med Länsstyrelsen i annat ärende och blev uppmärksam på det stöd vi kunde söka. Sedan kom också information från Hembygdsförbundet nationellt i ett nyhetsbrev.

Foto: Mostphotos

Hur upplevde du ansökningsprocessen?

- Lite krångligt med fullmakter och annat som måste skickas innan ansökningsprocessen kunde startas. Det var inte tydligt hur man skulle gå till väga för att få tillgång, så vi suckade lite innan vi fick in alla papper och underlag för att kunna påbörja ansökningsprocessen. Och det förutsätter att man har ganska god kännedom kring hantering av datorer, olika program och tillgång till scanner m.m. Som tur är hade vi allt detta.

Hur har stödet påverkat er satsning?

Stödet har gett oss möjlighet att beta av i vår lista på åtgärder och underhåll av vår hembygdsgård för att göra den tillgänglig för fler och sköta underhållet så att gården kan fortsätta vara en mötesplats för många människor i många år.

Något du vill skicka med som tips till andra?

- Inför ansökan är det klokt att tänk till både en och två gånger så att allt kommer med på en gång. Vi gjorde ansökan och sedan blev det efterhand en del tillägg som vi nu fick bekosta själva, men som hade kunnat ingå i ansökan.

Alla ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser

Riksdagen har beslutat om ett politiskt mål att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Länsstyrelserna har därför ett uppdrag att bevaka och utveckla grundläggande betaltjänster.

Oavsett var i landet du bor eller är verksam ska du ha tillgång till tjänster som du kan använda för att betala med och för att ta ut kontanter. Företagare och föreningar ska kunna sätta in sina dagskassor på bankkonto. Dessa tjänster kallas för grundläggande betaltjänster.

Utbudet av betaltjänster förändras snabbt, särskilt när det gäller kontanthantering. På vissa orter kan det ge ökade problem för företag och privatpersoner. Samtidigt ger förändringen möjligheter till utveckling, både nya tekniska lösningar och nya serviceställen.

Vi bevakar hela Sverige. Landets 21 länsstyrelser samarbetar i uppdraget att bevaka tillgången och behovet av grundläggande betaltjänster. Bevakningen sammanställs varje år i en rapport där bl.a. situationen på Gotland redovisas. Rapporten publiceras varje år den 1 december.

Berätta gärna för oss på Länsstyrelsen om vilka behov du ser för dig och i ditt närområde. Önskar ni få ett besök för att diskutera situationen går det även bra.

Stöd till områden med behov

Länsstyrelsen kan ge stöd till områden där marknaden inte klarar att fylla samhällets behov. Det är ofta mindre orter på landsbygden där avståndet till service är långt. Vi kan på olika sätt vara med och ge stöd till insatser, till exempel till butiker som vill erbjuda service inom kontanthantering och andra betaltjänster.

Caroline Gränefjord

Foto: Mostphotos

Nya mynt och sedlar

Sverige får nya mynt och sedlar. En ny omgång sedlar har redan kommit 2015, och nu är det dags för nya mynt och sedlar med valörerna 100 och 500 kronor. Sista dag för att använda gamla mynt och sedlar är den 30 juni 2017.

De nya mynten och sedlarna släpptes i oktober. Mynten blir mindre och lättare. Det är bara 10-kronan som blir kvar som den är nu. Nu kommer också de nya 100- och 500 kronors sedlarna. Sedlarna får bättre säkerhetsdetaljer och nya motiv. Bytet kommer främst att ske i handeln.

Använd mynten nu

Det kan finnas begränsningar för bank och handel att ta emot mynt, så var ute i god tid! Efter den 30 juni 2017 är de gamla mynten och sedlarna ogiltiga. Inlösen av ogiltiga sedlar efter bytet är bara möjligt hos Riksbanken om det totala värdet överstiger 100 kronor.

Mer information finns på Riksbankens webbplats: www.riksbank.se/sv/Sedlar--mynt/
Du kan även ställa frågor på Facebook-sidan: Kolla pengarna.

Caroline Gränefjord

Varierande satsningar har fått stöd från landsbygdsprogrammet

När vi så här långt summerar de satsningar som fått stöd från landsbygdsprogrammet här på Gotland är det en spännande och varierande variation. Trots mjölkkrisen görs investeringar och generationsskiften på flera gårdar. Andra satsningar handlar om dans- och eventlokal, utbyggnad av livsmedelsbutik samt ombyggnad av brygga.

Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruket

Syftet med investeringsstödet är att stärka satsningar inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, så att företagets konkurrenskraft och lönsamhet har förutsättningar att förbättras. Hittills har drygt 20 miljoner kronor beviljats till olika satsningar i de gotländska jordbruksföretagen. Stöd har beviljats till satsningar inom flertalet produktionsinriktningar såsom mjölk, kött, lamm, höns samt gris. Den totala kostnaden för investeringarna som beviljats stöd är ca 125 miljoner kronor.

Till skillnad från tidigare programperiod avser den övervägande delen av ansökningarna mindre satsningar, såsom om- och tillbyggnationer, snarare än stora nybyggen.

Startstöd

Syftet med startstödet är att underlätta för yngre personer att starta eller överta ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Gotland har fått tilldelat och beviljat medel på totalt 3 miljoner kronor. Intresset för startstöd har varit stort, vilket är mycket glädjande. Bland de beviljade startstöden finns det företag med olika inriktningar, som övertagande av mjölkgårdar, fårgårdar, växtodlingsgårdar, uppstart av smågrisproduktion, uppstart av andelsjordbruk för leverans av grönsaker direkt till kund samt uppstart av trädgårdsföretag.

Investeringsstöd för att skapa nya jobb på landsbygden

Syftet med det här investeringsstödet är att främja ökade möjligheter till arbetstillfällen på landsbygden. Dels handlar det om att främja diversifiering, dels om att främja skapandet och utvecklingen av små företag. Hittills har vi beviljat drygt 2,5 miljoner kr till satsningar på landsbygden för att skapa ökad sysselsättning. Den totala kostnaden för investeringarna som beviljats stöd är ca 10 miljoner kronor.

Bland de beviljade investeringsstöden för att skapa nya jobb har stöd bl.a. beviljats investeringar i småskalig produktion av kläder under eget varumärke, inköp av fiberlaserskärmaskin till mindre tillverkningsindustri, nybyggnation av ridhus, stall och utedbana samt restaurering av gammal ladugård till dans- och eventlokal.

Foto: Mostphotos

Här investerar vi för att utveckla vårt företag

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Projektstöd

Syftet med projektstöden är att inom några utpekade områden stödja investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, och där den gemensamma nyttan är stor. Det övergripande målet är att investeringarna ska skapa service, infrastruktur och attraktiv landsbygd. Hittills har vi beviljat drygt 3,5 miljoner kr till satsningar i projekt som ökar servicen och attraktiviteten i den gotländska landsbygden. Andra offentliga aktörer har dessutom medfinansierat projekten med nästan 400 000 kronor. Den totala kostnaden för investeringarna i projekten som beviljats stöd är ca 6 miljoner kronor.

Stöd har bl.a. beviljats till ombyggnad av brygga, utbyggnad av livsmedelsbutik, inköp av pantmaskin, färdigställande av skyttebana, redskap

till gymnastikverksamhet, ökad tillgänglighet till samlingslokaler samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Våtmarker

Det finns två huvudsyften med miljöinvestering till att anlägga våtmark, dels att öka retentionen av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav, dels att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i landskapet. Hittills har vi beviljat 3,6 miljoner kronor till sammanlagt fem projekt för att anlägga våtmark. Totalt omfattar de 19,5 hektar.

Karin Duckarve

Den Regionala Handlingsplanen – vilka är möjligheterna?

Vilka är egentligen möjligheter till företagsstöd eller projektstöd? Grunderna för vilka så kallade åtgärder som finns, och vad som prioriteras inom dessa, kan du se i *Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020* (RHP).

Här regleras grunderna för hur de pengar som är fördelade till Gotland ska användas. Varje år görs en översyn med möjliga revideringar. Inför 2017 har det nu gjorts en revidering, vilket innebär att det blir en uppdaterad version av RHP:n som efter godkännande av Jordbruksverket kommer att gälla från 1 januari 2017.

Åtgärderna är desamma som tidigare, men en del detaljer är förändrade, till exempel kommer vi inte att använda oss av beslutsomgångar i någon åtgärd, vilket vi gjort i vissa åtgärder tidigare. Det finns också en del förändringar i urvalskriterierna.

Du hittar handlingsplanen här:

Du kan söka mer information på vår hemsida www.lansstyrelsen.se/gotland eller på www.jordbruksverket.se. På Jordbruksverkets hemsida finns också information om utlysningar som görs på nationell nivå gällande en del projektstöd.

Gunilla Lexell

Dnr 600-1459-13

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

Länsstyrelsen i Gotlands län
Uppdaterad inför 2016 (version 2016-02-18),
godkänd av Jordbruksverket 2016-03-14.

Foton: Gunilla Lexell

Foto: Mostphotos

Så ska Gotland bli en ännu starkare matregion!

När regeringen utsåg Gotland till *Matlandethuvudstad 2013* sammanfattade juryn sitt motiv i frasen ”Gotland är mat”. Utmärkelsen sågs som ett kvitto på att Gotland är en etablerad region i Sverige, för allt som har med mat att göra. Behovet av en strategi för att ta Gotland längre i dessa sammanhang, blev tydligt och 2015 startade därför Region Gotland och Länsstyrelsen gemensamt arbetet med att ta fram det som nu är klart - *En regional mat- och livsmedelsstrategi för Gotland 2016-2025*.

Den regionala mat- och livsmedelsstrategin tar sin utgångspunkt i att näringslivet runt mat och livsmedel på Gotland är stort och viktigt för den regionala utvecklingen och tillväxten. Nästan 3 900 personer är sysselsatta i de ca 1 500 jordbruksföretagen på ön och inom förädlingsledet finns ett flertal framgångsrika förädlingsföretag. De tio största livsmedelsföretagen omsätter 1,5 miljarder kronor per år. Mycket talar för att det finns utrymme för flera företag att utvecklas och växa ytterligare. Den totala omsättningen i mat- och livsmedelssystemet (se bild på sidan 18) beräknas till ca 2-2,5 miljarder kronor per år.

Det finns en blomstrande restaurangnäring med många högkvalitativa restauranger, varav flera finns

på landsbygden. Det offentliga köket som serverar mat inom skola och omsorg består av Region Gotlands måltidsförsörjning, men också privata aktörer. I sina upphandlingar är dessa viktiga aktörer, t.ex. när det gäller att ställa krav utifrån hållbarhetsaspekter.

Matturism, d.v.s. mat som hela eller delar av att välja Gotland som resmål har stora möjligheter att utvecklas mycket mer.

Mat- och livsmedelssystemet

Grundläggande för strategin, som tagits fram i samverkan med representanter för näringslivsorganisationer, enskilda företagare, nätverk och regionala utvecklingsaktörer, är att beskriva mat och livsmedel som ett system där primärproduktion, förädling, handel och kund är huvudområdena (se bild).

Bilden av systemet skapades delvis redan 2013, och en tydlig slutsats av genomförandet av Matlandethuvudstadsåret var att det behövs en helhetssyn där samverkan och samarbete samt hållbarhet i alla delar måste vara den röda tråden om Gotlands position som matregion ska fortsätta att stärkas.

Visionen

Syftet med en strategi är att tydliggöra och förmedla en framtidsbild. Den pekar ut riktningen, inte detaljerna, det görs istället i en handlingsplan. I handlingsplanen ska både pågående och planerade aktiviteter fångas upp och beskrivas utifrån vad företagare och andra aktörer definierar. Handlingsplanen kommer att tas fram i bred samverkan. Uppföljning och revidering kommer att göras årligen.

Förhoppningen är att strategin ska vara användbar som underlag för politiska ställningstaganden, för prioritering av beslut om projekt- och företagsstöd och för affärsmässiga beslut, inte minst när det gäller samverkan och hållbarhet.

Det är regionfullmäktige och Länsstyrelsen som beslutar om strategin och som har huvudansvar för att organisera arbetet kring handlingsplanen. Ansvar för själva genomförandet ligger däremot på alla aktörer i mat- och livsmedelssystemet.

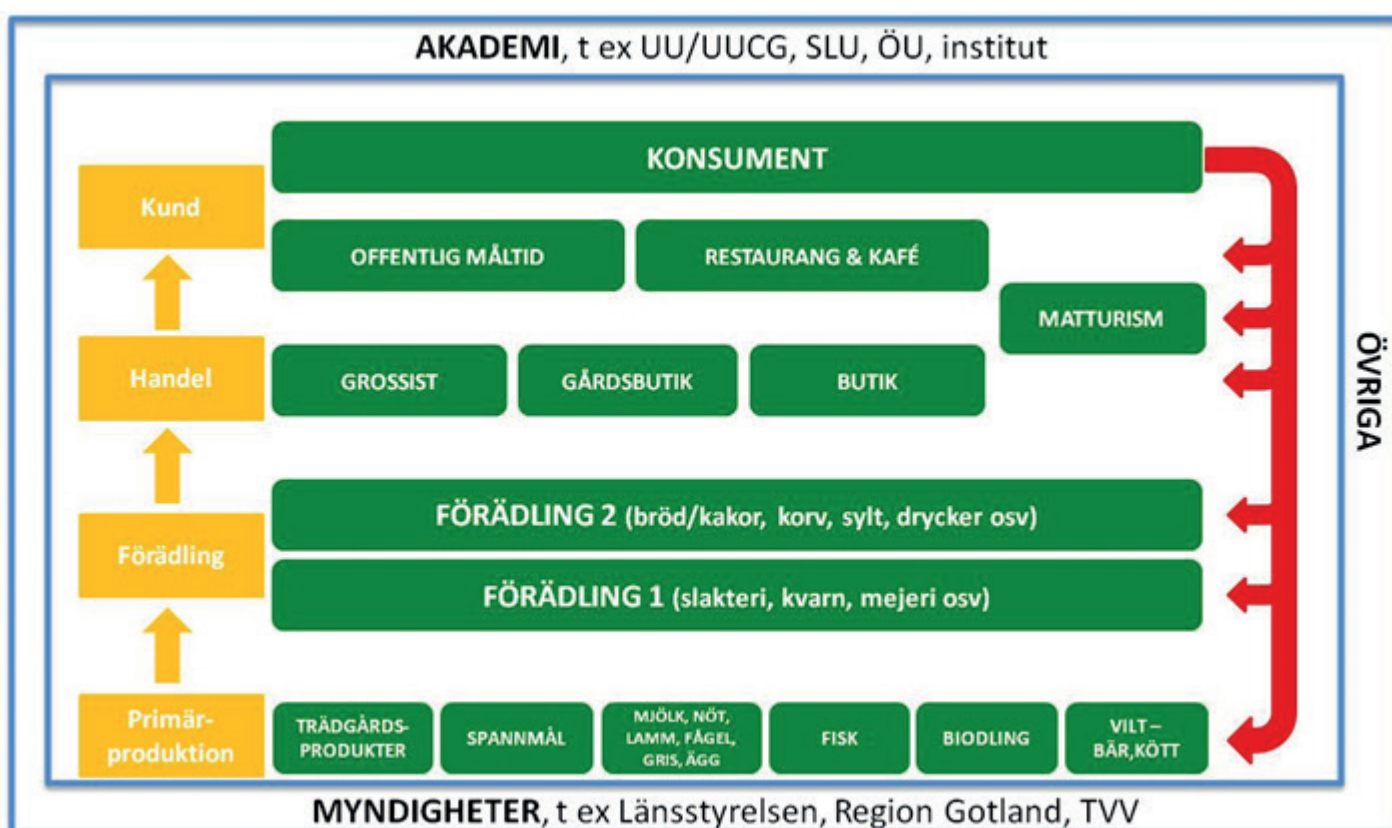
Strategiska utvecklingsområden

I strategin beskrivs sex utvecklingsområden vid sidan av Samverkan och samarbete samt Hållbar tillväxt:

- Fortsatt varumärkesarbete – handlar både om bilden av Gotland och vårt gemensamma varumärke, och om utveckling av produktvarumärken.
- Omvärldsbevakning – handlar om ett ökat fokus på trender, marknader och andra omvärldsfaktorer
- Marknadsutveckling – handlar om ökad försäljning både utanför och på Gotland
- Ökad förädlingsgrad – handlar om att skapa försättningsgrader för mer förädling. Inom primärproduktionen fraktas 80-85 procent av råvarorna till fastlandet för förädling. Mer bör kunna förädlas på ön.
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling – handlar om att säkra möjligheterna till bristyrkespersonal, t.ex. kockar.
- Innovation och produktutveckling – handlar om att tänka nytt och göra nytt, fånga framtiden genom innovation och utveckling av produkter

Gunilla Lexell

Mat- och livsmedelssystem Gotland.

Ny lag om krav på funktionstest!

Alla sprutor som används yrkesmässigt för spridning av växtskyddsmedel ska vara funktionstestade och godkända av Jordbruksverket. Så innan du använder sprutan nästa gång (lag från 26 november 2016) måste du ordna detta. Det gäller dock inte om du bara sprider växtnäring, men om du sprider mikroorganismer som är registrerade som växtskyddsmedel måste du ha en godkänd spruta. Detta gäller alla sprutor i EU och de ska funktionstestas minst vart tredje år framöver och godkännas av Jordbruksverket vart tredje år.

Om du använder en spruta som inte har godkännande från Jordbruksverket kan du vid en inspektion få en miljösanktionsavgift på **10 000 kronor**. Du får sprutan godkänd genom att skicka in en elektronisk ansökan tillsammans med protokollet från funktionstesten till Jordbruksverket.

Mer information om detta hittar du på vår eller Jordbruksverkets hemsida. Har du sprutcertifikat skickas också informationen via post.

Utbetalningar av jordbrukarstöden – detta är på gång

Årets utbetalningar av jordbrukarstöd har hittills gjorts utan att beslutsbrev skickats ut. Detta beror på att arbetet med IT-systemen för beslutsbrev prioriterats ned till förmån för utbetalningarna av jordbrukarstöden. Jordbruksverket planerar att börja skicka ut beslutsbrev i mitten av januari för de utbetalningar som gjorts under året.

Starten för delutbetalningen på 85 procent av miljöersättning för betesmarker och slåtterängar, som var planerad till den 16 december, har flyttats till den 29 december. Detsamma gäller för delutbetalningen på 20 procent av gårds- förgrönings- och nötkreatursstöden.

Ingrid Jacobsson

Dokumentationskrav spridning av bekämpningsmedel

Jordbruksverket kommer inom kort att besluta att sprutföraren skall fyllas i dokumentationen/sprutjournalen inom 48 timmar efter bekämpningen gjorts och eventuellt skicka kopia på dokumentationen/sprutjournalen till den som beställt bekämpningen/grödägaren inom 2 veckor efter bekämpningen.

Kravet på dokumentation/sprutjournal finns för all yrkesmässig användning av växtskyddsmedel (klass 1,2 och 3 eller ingen klass alls). Exempel på hur en sprutjournal kan se ut hittar du på Säkert Växtskydds hemsida.

Linda Larsson

Anmäl dig till våra grund- och vidareutbildningskurser i sprutförarbehörighet 2017.

Sista anmälningsdag:
2 januari 2017

**Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN**

Grund- och vidareutbildningskurser i sprutförarbehörighet 2017

För dig som skall börja hantera bekämpningsmedel eller för dig som vill förnya din behörighet. Godkänd genomförd kurs ger dig 5-6 årig behörighet att använda kemiska bekämpningsmedel klass 1L och/eller 2L.

Kursinnehåll

- Allmänt om bekämpningsmedel
- Säker hantering av bekämpningsmedel
- Hälsorisker med bekämpningsmedel
- Risker för den yttre miljön
- Aktuell lagstiftning
- Spridningsregler m.m.

Grundkurs - Fyra dagar
Grönt Centrum, Lövsta: 19, 20, 24 och 25 januari
Kostnaden, som inkluderar kursavgift, kursmaterial och förtäring, är 4.350 kr exkl. moms.

Vidareutbildningskurs - En dag
Grönt Centrum, Lövsta: 16 och 17 januari
Folkhögskolan i Hemsö: 26 januari
Kostnaden, som inkluderar kursavgift, kursmaterial och förtäring, är 2.250 kr exkl. moms.

Anmälan
Anmälan om deltagande senast måndagen den 2 januari till:
<https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog> (sökord Gotland)
Länsstyrelsens expedition, tfn 010-223 91 00.
Du kan också sända anmälan per e-post till: linda.larsson@lansstyrelsen.se

Visborgsallén 4, 621 85 VISBY. Tfn: 010-223 90 00. www.lansstyrelsen.se/gotland
E-post: gotland@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Vi tar Gotland längre

- i dialog och med helhetssyn

Länsstyrelsen ska se till att regeringens och riksdagens beslut, som påverkar länet, får så bra effekt som möjligt. Länsstyrelsen är den mest mångsidiga av Sveriges myndigheter. Våra ansvarsområden och vår kompetens spänner över hela samhällsområdet.

Vi arbetar med:

- att ge råd och information
- att bedriva tillsyn och kontrollera att olika verksamheter följer lagar och riktlinjer
- att ge tillstånd, pröva överklaganden av kommunala beslut och sammanställa information
- att samordna länets krafter genom att ta initiativ till olika möten och aktiviteter
- att ge bidrag till verksamheter av olika slag.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/gotland

Länsstyrelsen i Gotlands län

Besöksadress: Visborgsallén 4, 621 85 VISBY

Telefon: 010-223 90 00, e-post: gotland@lansstyrelsen.se